

Către

CURTEA DE APEL CLUJ

Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal

Complet D14

Dosar nr. 114/33/2023

Termen: **10.04.2023**

Onorată Instanță,

Reclamanții de rd. 1-6 indicați în acțiunea în contencios administrativ, cu sediul procesual ales la S.C.A. Revnic, Cristian & Asociații din mun. Cluj-Napoca, str. Pavel Roșca, nr. 1, ap. 7, jud. Cluj,

Prin reprezentant convențional **Roxana Mândruțiu**- avocat și raportor pentru România în cadrul Sabin Center for Climate Change Law-Columbia Law School¹,

Depunem prezentele

NOTE DE ȘEDINȚĂ

Prin care înțelegem să răspundem excepțiilor invocate, solicitându-vă respingerea acestora ca neîntemeiate.

I. Preliminarii

Luna martie 2023 a fost martora a două evenimente cheie în materia schimbărilor climatice, pe care le vom prezenta mai jos, întrucât ne susțin întru totul argumentele:

- La data de **20 martie 2023** a fost publicat **Raportul de sinteză IPCC (AR6)** în care s-a concluzionat că²:
 - i. Ritmul și scara la care se desfășoară acțiunile privind schimbările climatice sunt insuficiente pentru a reduce impactul acestora. **Actualele contribuții determinate la nivel național (CND) vor duce cel mai probabil la creșterea GMST peste 1,5 grade Celsius** în

¹ <https://climate.law.columbia.edu/content/roxana-cristina-mandrutiu>

² <https://www.infoclima.ro/acasa/raportul-ipcc-nc-un-semnal-grav-de-alarm>

- secolul XXI. Este nevoie de o reducere rapidă, substanțială și susținută a emisiilor gazelor cu efect de seră împreună cu măsuri de adaptare, pentru a aborda problema schimbărilor climatice.
- ii. Încălzirea globală cauzată de oameni (prin arderea combustibililor fosili, prin distrugerea naturii etc.) a adus la o creștere a temperaturii medii globale de aproximativ 1.1°C față de perioada preindustrială. Deja observăm impactul schimbărilor climatice (e.g., mai multe valuri de căldură, mai multe perioade cu secetă, precipitații mai intense) asupra populației, economiei globale și naturii.
 - iii. Trebuie să reducem rapid și substanțial emisiile gazelor cu efect de seră pentru a limita GMST la mai puțin de 1.5°C față de perioada preindustrială. Trebuie să ținem cont și de faptul că orice creștere a temperaturii medii globale duce la mai multe extreme.
 - iv. Există acum o fereastră de oportunitate pentru o dezvoltare rezilientă. Dar aceasta este una de foarte scurtă durată. Din fericire există o serie de soluții privind dezvoltarea rezilienței la nivel global. Aceste soluții implică integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice cu acțiuni de reducere a emisiilor GES.
 - v. Schimbările din sectorul alimentar, în producția de energie electrică, în transport, în industrie, în infrastructură și utilizarea terenurilor pot reduce gradul emisiilor de gaze cu efect de seră. De asemenea, o mai bună înțelegere a consecințelor consumului excesiv poate ajuta oamenii să facă alegeri mai informate.

Această sinteză ne indică faptul că ne apropiem de **niveluri “ireversibile”** pentru încălzirea globală cu un impact catastrofal și că “acum ori niciodată” este momentul să luăm măsuri drastice pentru a reduce emisiile gazelor cu efect de seră, pentru a putea evita un posibil dezastru.

Raportul de sinteză IPCC și traducerea în limba română constituie Anexa 1 la prezentele note de ședință.

- La data de **29 martie 2023**, a 77-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite (UNGA) a adoptat rezoluția A/77/L.58, prin care se solicită **un aviz consultativ din partea Curții Internaționale de Justiție (CIJ) referitor la obligațiile statelor cu privire la schimbările climatice**³. Această inițiativă a fost condusă în mare măsură de guvernul Vanuatu, care a colaborat cu alte țări (inclusiv România) pentru a pregăti un proiect de rezoluție prin negocieri interne și mai multe runde de consultări informale cu membrii ONU în sens larg. Pentru prima dată CIJ va trebui să-și exprime opinia pe problema schimbărilor climatice.

³ <https://blogs.law.columbia.edu/climatechange/2023/03/29/the-icjs-advisory-opinion-on-climate-change-what-happens-now/>

- i. În cererea de aviz consultativ se recunoaște că
"schimbările climatice reprezintă o provocare fără precedent, de proporții civilizatoare, și că bunăstarea generațiilor prezente și viitoare ale omenirii depinde de răspunsul nostru imediat și urgent la acestea".
- ii. Rezoluția Adunării Generale a ONU ia act, de asemenea, de consensul științific exprimat, printre altele, în rapoartele Grupului interguvernamental de experți privind schimbările climatice. În special, Adunarea Generală a ONU subliniază faptul că emisiile antropice de gaze cu efect de seră sunt "cauza dominantă a încălzirii globale observate de la mijlocul secolului al XX-lea" și că schimbările climatice provocate de om "au cauzat efecte negative pe scară largă și pierderi și daune conexe pentru natură și oameni".
- iii. Rezoluția subliniază, de asemenea, importanța punerii în aplicare a acestor tratate, în special în lumina decalajului semnificativ dintre contribuțiile actuale ale statelor, determinate la nivel național, și reducerile de emisii necesare pentru a menține creșterea temperaturii medii globale cu mult sub 2°C față de nivelurile preindustriale și pentru a continua eforturile de limitare a creșterii temperaturii la 1,5°C, precum și a **decalajului dintre nivelurile actuale de adaptare și nivelurile necesare** pentru a răspunde la efectele negative ale schimbărilor climatice.
- iv. Prin urmare, în conformitate cu articolul 96 din Carta Organizației Națiunilor Unite, Adunarea Generală a ONU solicită CIJ să emită un aviz consultativ cu privire la următoarele chestiuni:

"Având în vedere, în special, Carta Organizației Națiunilor Unite, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice, Acordul de la Paris, Convenția Organizației Națiunilor Unite privind dreptul mării, obligația de diligență, drepturile recunoscute în Declarația Universală a Drepturilor Omului, principiul prevenirii daunelor semnificative aduse mediului și obligația de a proteja și de a conserva mediul marin",

*(a) Care sunt **obligațiile statelor**, în temeiul dreptului internațional, de a asigura protecția sistemului climatic și a altor părți ale mediului împotriva emisiilor antropice de gaze cu efect de seră pentru state și pentru generațiile prezente și viitoare;*

*(b) Care sunt **consecințele juridice în temeiul acestor obligații pentru statele** care, prin acțiunile și omisiunile lor, au cauzat daune semnificative sistemului climatic și altor părți ale mediului, în ceea ce privește:*

(i) statele, inclusiv, în special, micile state insulare în curs de dezvoltare, care, din cauza circumstanțelor geografice și a nivelului lor de dezvoltare, sunt prejudiciate sau afectate în mod special de efectele negative ale schimbărilor climatice sau sunt deosebit de vulnerabile la acestea?

(ii) popoarele și persoanele din generațiile prezente și viitoare afectate de efectele negative ale schimbărilor climatice?"

Draftul rezoluției prin care se solicită avizul consultativ al CIJ și traducerea în limba română constituie Anexa 2 la prezentele note de ședință

II. Excepțiile invocate de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor sunt neîntemeiate, raportat la următoarele argumente, probe și considerente legale:

2.1. Excepția lipsei de interes a Asociației Declic nu are suport legal, prin raportare la obiectul acțiunii în contencios, obiectivele Asociației Declic și decizia ICCJ nr. 8/2020.

- (1)** Pârâtul Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor invocă faptul că subscrisa nu am atacat un act administrativ normativ efectiv. Or, aceasta este o viziune limitată asupra obiectului contenciosului administrativ, dat fiind că art. 8 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 face referire atât la situația atacării unui act administrativ, teza I, cât și la ipoteza nesoluționării în termen sau a refuzului nejustificat de soluționare a unei cereri, teza a II-a.
- (2)** În secțiunea 3 din acțiunea în contencios administrativ am dovedit de ce refuzul de a adopta măsurile solicitate de noi constituie un refuz nejustificat. Precizăm doar că am adresat pârâților cereri având ca obiect petitele formulate, însă prin răspunsurile formulate, pârâții doar au trecut în revistă planurile deja existente, insistând asupra faptului că fiecare țară își stabilește în mod autonom propriile contribuții naționale determinate (în continuare CND), dar ignorând standardele după care se stabilesc aceste CND: cel mai ridicat nivel de ambiție posibilă și transparența.
- (3)** Subscrisa solicităm instanței să oblige pârâții să ia toate măsurile necesare în vederea reducerii emisiilor de GES cu cel puțin 55% față de anul 1990, să-și crească ambiția în ceea ce privește integrarea regenerabilelor în sistemul național de energie și a eficienței energetice în procente indicate în petitele acțiunii în contencios administrativ și să adopte planuri concrete, monitorizabile și mecanisme de raportare adecvate.
- (4)** Procentele indicate de noi sunt procente minime care ne pot menține pe traiectoria asumată prin Acordul de la Paris-limitarea încălzirii globale la 1,5 grade Celsius, respectiv 2 grade Celsius.
- (5)** Este de necontestat faptul că pragurile critice mai sus indicate constituie și limite legale. Orice măsură a autorităților care nu duce la limitarea încălzirii globale sub 1,5 grade Celsius, respectiv 2

grade Celsius reprezintă o încălcare a unei obligații legale asumate prin art. 2 (1) lit. a) din Acordul de la Paris.

(6) Astfel cum s-a reținut în practica judiciară, excesul de putere, care stă la baza refuzului nejustificat, “constă în exercitarea dreptului de apreciere al autorităților publice prin încălcarea limitelor competenței prevăzute de lege sau prin încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor”⁴. După cum am detaliat în cadrul acțiunii, modalitatea de exercitare a dreptului de apreciere al părților reprezintă:

- O încălcare a unei obligații pozitive a statului- aceea de a asigura creșterea calității vieții cetățenilor într-un mediu echilibrat ecologic;

Potrivit jurisprudenței CtEDO,

- în **cauza Stoicescu v. România (9718/03)** s-a reținut în sarcina autorităților române obligația pozitivă de a asigura respectarea efectivă a drepturilor fundamentale, obligație ce poate implica adoptarea de măsuri menite să asigure respectarea drepturilor.
 - în cauza **Pretty v. Regatul Unit (2346/02)** s-a reținut că există o obligație pozitivă a statelor de a asigura respectarea demnității umane și calitatea vieții;
 - în cauza **Amaç and Okkan v. Turcia (54179/00)** s-a statuat că autoritățile au o obligație pozitivă de a acționa și de a lua măsurile necesare dacă se poate stabili, în mod satisfăcător, că autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe la momentul respectiv de existența unui risc real și imediat pentru viața sau integritatea persoanei și au eșuat să ia măsuri care, în mod rezonabil, ar fi putut duce la evitarea aceluia risc.
- Încălcarea drepturilor colective (dreptul la sănătate, dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, dreptul la un viitor conform cu demnitatea umană) reclamată de asociația Declic și reclamanții persoane fizice;
 - Încălcarea drepturilor și libertăților individuale (dreptul la viață, dreptul la viață privată și de familie, dreptul de proprietate) ale reclamanților de rd. 2-6,

⁴ C.A.Cluj, s. a III-a cont. Adm. și fisc., dec. Nr. 4018/2018, definitivă, www.rolii.ro, apud Cristina Titirișcă, Anca Stroișiu și Dumitru Dobrev, *Dreptul urbanismului. Practică Judiciară. I. Planuri urbanistice, avize, certificate de urbanism*, București: Editura Hamangiu, 2019, p.119.

- (7) De altfel, prin hotărârea CJUE din data de 8 noiembrie 2022, în **cauza C-873/19 (Deutsche Umwelthilfe eV)**, s-a reținut că⁵ ONG-urile de mediu pot contesta practic orice act sau omisiune care contravine unei dispoziții din legislația națională referitoare la mediu. În același timp, CJUE a subliniat înțelesul larg al expresiei "dispoziții de drept intern privind mediul", indicând că este necesară o abordare funcțională. Aspectul decisiv este dacă dispoziția în cauză are cumva legătură cu mediul. Astfel, și actele și omisiunile care pot contraveni dispozițiilor privind, printre altele, planificarea urbană, taxele de mediu, controlul substanțelor chimice sau al deșeurilor, exploatarea resurselor naturale și poluarea cauzată de nave sunt reglementate de articolul 9 alineatul (3) din Convenția de la Aarhus, indiferent dacă dispozițiile în cauză se regăsesc în legile de urbanism, în legile fiscale sau în legile maritime. CJUE a remarcat, de asemenea, că dispozițiile de drept UE care sunt direct aplicabile trebuie considerate drept "drept național" în sensul articolului 9 alineatul (3).
- (8) Și în jurisprudența europeană s-a reținut interesul organizațiilor neguvernamentale de a promova acțiuni în materia schimbărilor climatice, după cum urmează:
- În cauza **Urgenda v The Netherlands (Netherlands, 2019)**,⁶ Curtea Supremă a Țărilor de Jos a statuat că „*Protecția oferită de articolele 2 și 8 din CEDO nu se limitează la anumite persoane, ci la societate sau la întreaga populație. Acesta din urmă este, de exemplu, cazul pericolelor de mediu. În cazul pericolelor de mediu care pun în pericol o întreagă regiune, articolele 2 și 8 din CEDO oferă protecție locuitorilor din regiunea respectivă.*”
 - În cauza **Klimaatzaak/Belgia (Belgia, 2021)**, un ONG și mii de reclamânți au susținut că eforturile de atenuare a schimbărilor climatice depuse de Belgia erau insuficiente pentru a proteja împotriva schimbărilor climatice periculoase și, prin urmare, le încălcau drepturile omului.
În acest caz, reclamânții intenționează să tragă la răspundere autoritățile publice belgiene pentru consecințele negative prezente și viitoare ale schimbărilor climatice asupra vieții lor de zi cu zi. Astfel, fiecare dintre ei are un interes direct și personal în acțiunea în răspundere pe care a intentat-o. Faptul că și alți cetățeni belgieni ar putea suferi, de asemenea, un prejudiciu propriu, în totalitate sau în parte comparabil cu cel al reclamânților în calitate de persoane fizice, nu este suficient pentru a reclasifica interesul personal al fiecăruia dintre ei ca interes general.
 - În cauza **Notre Affaire à Tous și alții/Franța (Franța, 2021)**, Tribunalul Administrativ din Paris a recunoscut calitatea procesuală a patru ONG-uri reclamante într-o cauză care viza

⁵ <https://www.clientearth.org/projects/access-to-justice-for-a-greener-europe/updates/the-court-of-justice-confirms-environmental-ngos-can-challenge-all-violations-of-environmental-law/?fbclid=IwAR0HZVvBQxocOW7FutOoAuca1WCjtpyR6wgi19vDzhONtQS8umTxB6rjbs0>

⁶ *State of the Netherlands (Ministry of Economic Affairs and Climate Policy) v Stichting Urgenda* (2019) ECLI:NL:HR:2019:2007 (official translation) (Supreme Court of the Netherlands, Civil Division).

incapacitatea statului francez de a reduce în mod adecvat emisiile de GES. Curtea a stabilit calitatea procesuală a reclamanților pe baza dispozițiilor de drept intern, acordând un statut special organizațiilor angajate în protecția naturii și în apărarea mediului.

(9) Pârâtul mai susține că

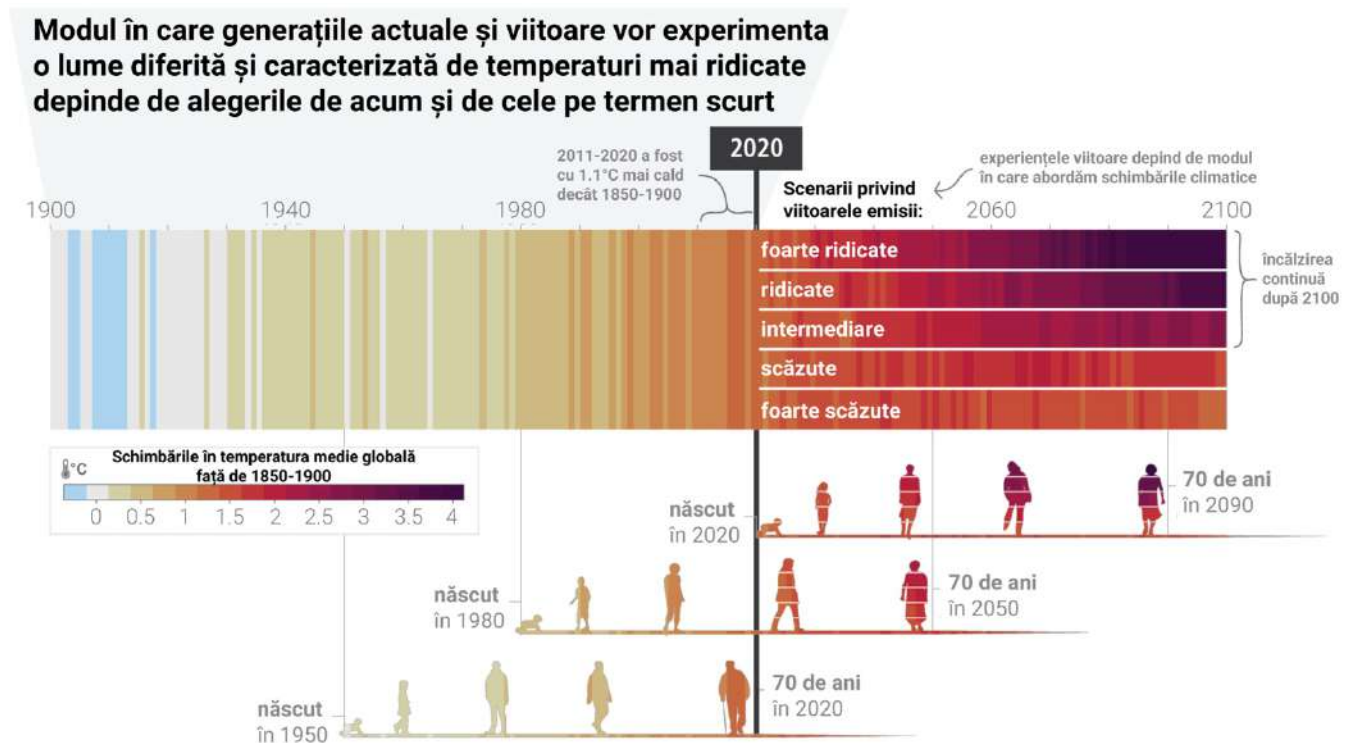
Altfel spus, prin acțiune nu se specifică ce act administrativ este atacat sau ce înacțiune concretă este contestată pentru a fi în deplină concordanță cu scopul pentru care a fost înființată ASOCIAȚIA Declic, motiv pentru care solicităm instanței admiterea excepției invocate.

- (10) Reiterăm că suntem în prezența unui refuz nejustificat de soluționare a cererii, iar refuzul nejustificat este asimilat de art. 2 (2) din Legea 554 actului administrativ unilateral.
- (11) Aceasta deoarece pârâtul nu ia măsurile necesare și rezonabile pentru a-și îndeplini obligațiile legale asumate prin Acordul de la Paris - limitarea încălzirii globale la 1,5 grade Celsius, și implicit de a preveni periclitarea drepturilor și libertăților fundamentale ale reclamanților consacrate în Constituția României și Carta Drepturilor Fundamentale ale UE.
- (12) Dreptul schimbărilor climatice este o ramură a dreptului mediului, întrucât schimbările climatice sunt o problemă globală care afectează în mod semnificativ mediul și calitatea vieții oamenilor. Subscrisa sunt o organizație de mediu, toate aceste aspecte fiind detaliate la secțiunea 4.2. din acțiunea introductivă de instanță.
- (13) Pe cale de consecință, interesul legitim privat rezultă din legătura directă între obiectivele și scopul asociației Declic și obiectul prezentului demers judiciar, motiv pentru care excepția invocată se impune a fi respinsă ca nefondată.

2.2. Excepția lipsei calității procesuale active a reclamanților de rd. 2-6 este neîntemeiată, prin raportare la dispozițiile art. 9 Convenția Aarhus, art. 35 alin. (1) Constituția României și art. 3 lit. h) teza a II-a din O.U.G. nr. 195/2005.

- (1) Această excepție este invocată de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor la pagina 17 din întâmpinare. Observăm că aceste argumente sunt preluate prin metoda „copy-paste” după lucrările unor reputați autori din domeniul dreptului administrativ, care au prezentat comentarii cu privire la vechea formă a Legii contenciosului administrativ. Mai mult, pârâtul Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor conchide senin că raportat la vârsta subsemnaților, nu suntem reprezentativi pentru a formula o astfel de acțiune în contencios: „reclamanții au vârste cuprinse între 32 și 51 de ani, deci nu reprezintă (n.r. - o întreagă generație - generația noastră”).

Argumentul pârâtului în sensul că nu suntem reprezentativi este contrazis de graficul preluat din ultimul raport de sinteză IPCC și tradus de Infoclima⁷ în care se ilustrează sugestiv modul în care generațiile prezente și viitoare vor experimenta o lume diferită și temperaturile tot mai ridicate.

- (2) Fără să reluăm toate aspectele detaliate în secțiunea 4.1. din acțiunea introductivă, subsemnații-reclamanți de rd. 2-6 deținem calitatea procesuală activă necesară pentru a promova o acțiune cu acest specific, acest drept fiindu-ne conferit atât de normele constituționale, legislația secundară, cât și de tratatele internaționale pe care România le-a ratificat, integrându-le în dreptul intern.
- (3) Subsemnații-reclamanți de rd. 2-6 arătăm că potrivit art. 35 alin. (1) din Constituția României, Statul Român a recunoscut dreptul **oricărei persoane** la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic. În același timp, la alin. (3) din cuprinsul aceluiași articol, **persoanele fizice** și juridice **au îndatorirea** de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.
- (4) Din interpretarea logică a acestui articol înțelegem că orice persoană fizică are îndatorirea de a proteja mediului înconjurător, inclusiv prin acțiuni în instanță, atâta timp cât Statul, prin propriile

⁷ <https://www.infoclima.ro>

sale acțiuni și inacțiuni, pune în pericol dreptul acestora de a beneficia de un mediu sănătos și echilibrat ecologic. Această concluzie este trasată și de Curtea Constituțională a României, care a arătat că „*dreptul la un mediu înconjurător sănătos este un drept fundamental complex ce presupune obligații atât pentru stat, în sensul asigurării protecției mediului sănătos și echilibrat ecologic, cât și pentru persoanele fizice și juridice, în sensul protecției și ameliorării mediului înconjurător*”⁸.

- (5) De asemenea, arătăm că, *in concreto*, Statul Român, din rolul său de garant al dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, a reglementat, la nivel de principiu, dreptul de acces la justiție în probleme de mediu (art. 3 lit. h) teza a doua din O.U.G. nr. 195/2005), și la nivel de aplicare directă, dreptul oricăror persoane de „*a se adresa direct autorităților judecătorești în probleme de mediu, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu*” la art. 5 lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005. Important este de menționat că în urma modificării acestui act normativ prin Legea nr. 265/2006, persoanele fizice au dreptul de a se adresa instanțelor judecătorești, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu mediului.
- (6) Or, nu putem fi de acord cu viziunea pârâtei la acest capitol, care arată că „art. 5 lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005 este paralizat de aplicabilitatea de condițiile legale de exercitare a acțiunii de contencios administrativ”, fiindcă dispozițiile O.U.G. nr. 195/2005 prezintă un caracter special față de reglementările Legii nr. 554/2004 în privința calității procesuale active a persoanelor fizice în acțiuni de schimbări climatice.
- (7) Viziunea constituțională și legislativă a calității procesuale active a oricăror persoane, prin urmare și a persoanelor fizice, se integrează în viziunea generală la nivel internațional asupra dreptului de acces la justiție în probleme de mediu, astfel cum a fost reglementată în cuprinsul art. 9 din Convenția de la Aarhus (ratificată de România prin Legea nr. 86/2000): „*în cazul în care o parte asigură un astfel de recurs în fața unei instanțe de judecată, ea va face astfel încât o asemenea persoană să aibă acces și la o procedură de fond stabilită de lege, care să fie gratuită sau nu prea scumpă, în cazul reconsiderării solicitării de către o autoritate publică sau al revizuirii de către un organism independent și imparțial, altul decât o instanță de judecată*”.
- (8) Privind spre sisteme de drept similare, în **cauza Klimaatzaak (Belgia, 2021)**⁹, Tribunalul de Primă Instanță din Bruxelles a stabilit că membrilor publicului trebuie să li se acorde acces la proceduri administrative sau judiciare pentru a contesta actele și omisiunile autorităților publice care contravin dispozițiilor legislației naționale în materie de mediu. Raționamentul Curții cu privire la acest aspect s-a bazat în mare măsură pe articolul 9 alineatul (3) din Convenția de la Aarhus . În special, Curtea a oferit o interpretare largă a spectrului de norme care pot fi acoperite de articolul 9 alineatul (3) din Convenția de la Aarhus:

⁸ Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 492/2022 (decizie de admitere), par. 66.

⁹ *VZW Klimaatzaak v Kingdom of Belgium & Others* [2021] Belgium, Court of First Instance of Brussels (unofficial translation).

"trimiterea la dreptul național în materie de mediu nu are domeniul de aplicare limitat pe care i l-a dat CBR [Regiunea Bruxelles-Capitală], ci se referă mai degrabă la întreaga gamă de norme referitoare la mediu, inclusiv normele internaționale și europene care au fost primite în ordinea internă și care, în virtutea acestei primiri, fac parte din dreptul aplicabil în Belgia."

- (9) Pe cale de consecință, datorită existenței acestor reglementări internaționale, constituționale și legislative, în contextul existenței unei identități între persoana subsemnaților de rd. 2-6 și titularul dreptului afirmat, excepția calității procesuale active invocată de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor este necesar a fi respinsă ca neîntemeiată.

2.3. Excepția lipsei de interes a reclamanților de rd. 2-6 se impune a fi respinsă, raportat la următoarele argumente, probe și dispoziții legale

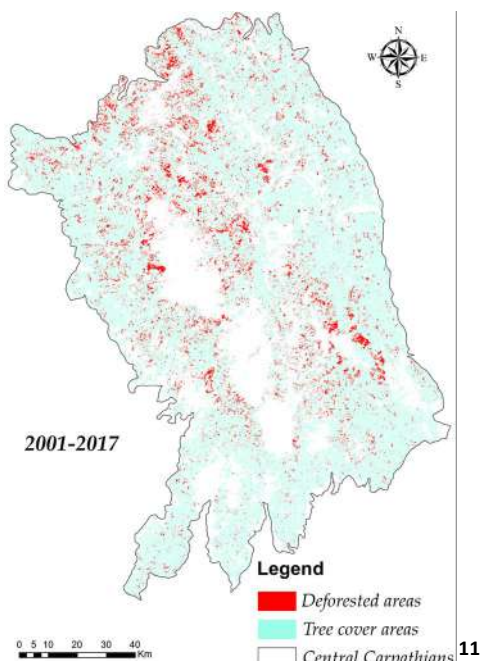
A. Interesul legitim privat al reclamanților de rd. 2-6.

- (1) Pârâțul susține că acțiunea reclamanților îmbracă forma unei *actio popularis*, interzisă de contenciosul administrativ.
- (2) Trecând peste faptul că *actio popularis* și contenciosul obiectiv sunt concepte distincte, contenciosul obiectiv fiind detaliat în secțiunea B dedicată interesul public, vom demonstra că subsemnații invocăm
- atât încălcarea unor drepturi fundamentale individuale și riscul imediat de afectare substanțială a drepturilor și libertăților noastre în viitor, consecință a încălcării de către pârât a obligațiilor pozitive.
 - cât și încălcarea drepturilor colective, interesul legitim privat fiind dublat de interesul public.
- (3) Drepturile fundamentale la viață, sănătate, libertate, demnitate umană, la viață privată și de familie sunt în mod substanțial legate și determinate de mediu și ecosistem. Fără un mediu sănătos, reclamanții de rd. 2-6 și ființele simțitoare în general nu vor putea supraviețui, cu atât mai puțin să protejeze aceste drepturi pentru generațiile viitoare. Nici existența familiei, a societății și statului de drept nu pot fi garantate în lipsa unui mediu echilibrat ecologic. Deteriorarea din ce în ce mai accentuată a mediului reprezintă o amenințare serioasă la adresa vieții precum și a celorlalte drepturi fundamentale.
- (4) Ecosistemele sunt expuse la situații extreme care le împiedică subzistența, ceea ce duce la o epuizare a resurselor naturale. Ne confruntăm cu
- (i) Dificultăți tot mai mari în obținerea mijloacelor de subzistență indispensabile pentru populația lumii

- (ii) Poluarea și *mutațiile* din mediul înconjurător din cauza *colonizării iraționale* a pădurilor, a extinderii frontierelor urbane, agricole, industriale și extractive care duc la creșterea defrișărilor.
- (5) Subsemnații reclamanți de rd. 2-6 am justificat în secțiunea 4.2. a acțiunii introductive interesul legitim privat prin raportare la încălcarea drepturilor și libertăților subiective garantate de Constituția României, Carta Drepturilor Fundamentale a UE, aceste două acte de legislație primară consacrand inclusiv **dreptul fundamental la un mediu sănătos**, drept ce nu se regăsește și în CEDO.
- (6) Curtea Constituțională a Columbiei¹⁰ a definit dreptul la un mediu sănătos (drept fundamental garantat și prin Constituția României) ca având o triplă dimensiune întrucât: este **un principiu** care iradiază întreaga ordine juridică și reprezintă responsabilitatea statului de a proteja bogăția naturală a națiunii; este **un drept constituțional (fundamental și colectiv)**; și este o **obligație pentru autorități, societate și indivizi**, întrucât implică îndatoriri de protecție calificată. Mai mult Constituția consideră „salubritatea mediului” ca pe un serviciu public și un scop fundamental al activității statului.
- (7) Drepturile fundamentale individuale și colective ale reclamanților sunt periclitate din cauza legăturii dintre un mediu sănătos și prerogativele *supra legale* cum sunt viața, sănătatea sau demnitatea umană.
- (8) În cele ce succed vom demonstra că subsemnații avem atât calitatea de victimă cât și pe aceea de potențială victimă, în sensul reținut de CtEDO în jurisprudența sa.
- (9) În prezent ne sunt încălcate drepturile reclamante prin acțiunea introductivă, după cum urmează:
- a. **Problema actuală a defrișărilor din Transilvania (figura de mai jos) și din zona Corbeanca, lipsa măsurilor concrete din partea pârâților pentru contracarea acestei situații (*exempli gratia*, în întâmpinare Guvernul României *dă asigurări* că aplicația Sumal 2.0.-Inspectorul Pădurii va fi operațională în anul 2024) încalcă drepturile la sănătate și viață ale reclamanților, precum și dreptul la un mediu sănătos.**

¹⁰ Curtea Constituțională. Hotărârea C-449 din 2015, reiterată în Hotărârea C-389 din 2016, sursa http://climatecasechart.com/wp-content/uploads/sites/16/non-us-case-documents/2018/20180405_11001-22-03-000-2018-00319-00_decision-2.pdf

Nu încape îndoială că există o legătură de cauzalitate între criza climatică provocată de reducerea progresivă a fondului forestier, extinderea frontierei agricole și urbane, exploatarea minieră și tăieri ilegale de păduri, întrucât degradarea necontrolată a pădurilor (adevărate rezervoare naturale pentru GES) aduce atingere în mod direct dreptului la o viață demnă, la sănătate, la apă și la hrană a reclamanților de rd. 2-6.

Cătălina Năstasache - Hopârteanu, reclamantă în prezentul dosar, ne mărturisește:

„...au început tăierile de pădure în zona Corbeanca. Conform datelor localnicilor, publicate pe grupul de facebook al comunității(Corbeanca social community), se vor tăia:

- *Tăierea unei hălci din pădurea Tamași în zona dinspre Paradisul Verde, cu scop de dezvoltare imobiliară.*
- *Tăierea unei bucăți masive din pădurea Petrești pentru a face loc autostrăzii de centură, plus tăierea unei bucățele din aceeași pădure, cu scop de dezvoltare imobiliară.*
- *Tăierea unei bucăți consistente din pădurea Tamași în zona de lângă Mega Image 2, cu scop de dezvoltare imobiliară.*

O parte din pădurea Petrești a fost deja tăiată, urmând să facă loc unui nou cartier.”

Printscreen-ul privind datele publicate de localnici vizând tăierile de pădure, de pe pagina de facebook a comunității Corbeanca constituie Anexa 3

¹¹ <https://www.mdpi.com/1999-4907/10/4/308>

- b. Valurile de căldură tot mai accentuate, incendiile de pădure , secetele și inundațiile ne pun în pericol dreptul la apă, la un trai decent, sănătatea, și inclusiv dreptul la viață, legătura de cauzalitate neputând fi contestată.**

Roxana Pencea-Brădățan, reclamantă în prezentul dosar, declară că

M-am născut în Ramnicu Valcea acum 40 de ani și am văzut cum orașul nostru a fost afectat din ce în ce mai mult de schimbările climatice. Unul dintre cele mai notabile efecte este lipsa zăpezii iarna și a ploilor vara. Iarna în care eram obișnuită să avem zăpadă pe străzi și pe dealuri, s-a transformat într-o perioadă în care ploile vijelioase și vremea caldă au preluat controlul. Potrivit New York Times, în Râmnicu Vâlcea, erau două zile pe an cu temperaturi de 32 grade celsius în 1982, anul în care m-am născut. Azi numărul zilelor fierbinți a crescut la 9, iar pe cand voi avea 80 de ani, acest număr va ajunge în medie la 21 de zile pe an. Această schimbare a afectat nu numai obișnuința mea de a mă bucura de zăpadă, ci a avut și un impact negativ asupra mediului înconjurător. Sursa principală de apă pentru Ramnicu Valcea și zonele din jur este râul Olt. Fără zăpadă în munți, râul are un debit scăzut, iar seceta prelungită și temperaturile ridicate agravează această situație. Grădinile care nu sunt irigate suferă din cauza lipsei de apă și potențialul pierderii recoltelor este destul de mare. Inclusiv grădina de zarzavaturi a părinților mei mai supraviețuiește doar că o udăm la fiecare 3-4 zile din alimentarea cu apă potabilă a orașului. Dar acest lucru înseamnă și costuri mai mari și o utilizare mai intensă a apei din rețeaua publică. În verile foarte secetoase, regia de apă a cerut oamenilor din oraș să nu-și mai ude grădinile și să raționalizeze apa pentru nevoile de bază. La momentul în care scriu aceste rânduri, Europa se îndreaptă și în acest an către o secetă comparabilă cu cea din vara anului 2022, iar ploile din săptămânile următoare vor fi cruciale pentru determinarea impactului iernii excepțional de calde și uscate care s-a încheiat. Aceste sunt concluziile Centrului Comun de Cercetare (JRC) al Comisiei Europene. Printre zonele enumerate în raport se află și sud-ul României, inclusiv orașul meu natal.

Silvia Mirea, reclamantă în prezentul dosar, ne împărtășește că:

„... sunt sora Anei, o persoană care suferă de astm bronșic. În ultimii ani, am fost martora efectelor devastatoare pe care schimbările climatice le-au avut asupra sănătății noastre. Ana trăiește cu această afecțiune de când era mică, iar simptomele ei includ limitarea fluxului de aer din căile respiratorii și crizele de astm. Temperaturile fluctuante sunt unul dintre factorii care pot declanșa crize intense, ceea ce o face vulnerabilă la orice schimbare bruscă de temperatură sau de condiții meteorologice extreme. Acest lucru a dus la multe dificultăți pentru Ana, deoarece trebuie să fie foarte atentă la zona în care merge și să se asigure că are întotdeauna la îndemână inhalatorul, care este vital pentru supraviețuirea ei. Fiecare călătorie în afara orașului sau într-un alt climat necesită o planificare atentă și o pregătire specială.

Pe de altă parte, am dezvoltat și eu bronșită în ultimii ani, care e agravată de poluarea atmosferică, expunerea la noxe și vapori iritanți, chiar dacă nu sunt fumătoare. Respirația mea devine șuierătoare, mă simt lipsită de energie și obosită. Acest lucru a afectat negativ calitatea vieții mele și mă face să mă simt vulnerabilă în fața schimbărilor climatice și a poluării atmosferice, sa mă întreb ce va fi în viitorul apropiat.”

Cătălina Năstăsache-Hopârteanu ne destăinuie că

„Schimbările climatice ne-au afectat și vacanțele - singurele momente în care ar fi trebuit să ne relaxăm. În 2021, am mers în Grecia, pe insula Evia, împreună cu prietenii și copiii. În dimineața în care urma să ne întoarcem acasă, am simțit o căldură arzătoare. M-am trezit crezând că cineva a pornit un feon în fața mea, atât de tare ardea aerul la ora 7 dimineața. Am încercat să mergem pe plajă cu copiii, dar nisipul ardea, deși de abia răsărise soarele, iar valurile de aer fierbinte se înteteau. Așa că am plecat mai devreme spre aeroport. Doar că, la câțiva

km de aeroport am fost blocați pe autostradă. Pornise primul incendiu de vegetație, din cauza căldurii. Deasupra mașinilor blocate pe autostradă zburau elicoptere cu baloane de apă, care încercau să stingă incendiile. Am tras o spaimă majoră, mai ales că eram în mașină însoțit de copii de vârste foarte mici. Apoi, când am ajuns acasă, am văzut la știri cât de mult a ars din insulă și ne-am dat seama că am fi fost într-un pericol și mai mare dacă nu plecam, întâmplător, chiar în ziua în care au izbucnit incendiile.”

Tudor Brădățan, reclamant, declară că

Mă îngrijorează schimbările climatice din Cluj Napoca și riscurile pe care le presupun acestea. Excesul de umiditate este unul dintre aceste riscuri, iar în ultimii ani am observat o creștere semnificativă a precipitațiilor în vestul României, Transilvania. Potrivit datelor prezentate de Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor în Transilvania, precipitațiile anuale au crescut cu aproximativ 20%, în ultimii 10 ani. Resimt excesul de umiditate în două feluri.

În primul rând, umiditatea crescută favorizează dezvoltarea mușcăiului și a altor agenți patogeni, inclusiv în propria casă. În timp am observat o predispoziție către rinitele alergice pe care nu o aveam ca și copil. În al doilea rând, excesul de umiditate favorizează dezvoltarea plantelor invazive, adică a acelor buruieni care treptat ocupă din ce în ce mai mult zonele virane, necultivate din jurul Clujului. Ambrozia se dezvoltă mai rapid în condiții de temperatură caldă și umiditate ridicată. În special în perioada iulie-septembrie, când crește nivelul de polen în aer întâmpin reacții alergice precum strănut, mâncărimi ale nasului și ochilor, lăcrimare.

Iar Luminița Dejeu, reclamantă, ne mărturisește că

Schimbările climatice mă afectează atât pe mine, cât și pe familia mea într-o multitudine de moduri. În primul rând, verile în oraș sunt din ce în ce mai insuportabile din cauza caniculei, iar temperaturile ridicate ne afectează somnul. Mă simt obosită și iritată, iar această situație afectează negativ sănătatea noastră fizică și mentală.

În plus, din cauza creșterii temperaturilor, trebuie să luăm serios în considerare montarea unei instalații de aer condiționat în casă, ceea ce este foarte costisitor și afectează bugetul familiei. Acest lucru este valabil și pentru persoanele în vârstă din familia mea, care suportă din ce în ce mai greu fluctuațiile mari de temperatură, iar asta le pune sănătatea și chiar viața în pericol.

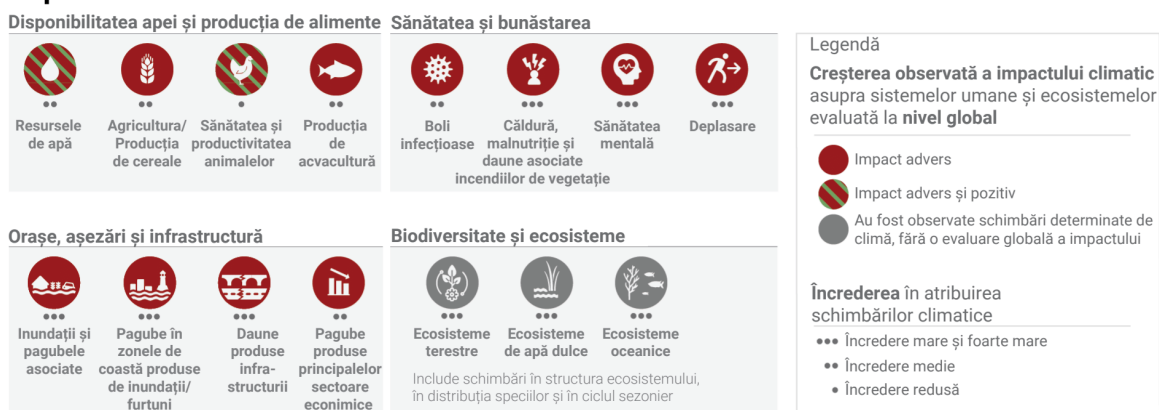
Toate aceste chestiuni la care reclamanții fac referire sunt confirmate atât de studiile științifice particularizate pe Europa de Est, la care am făcut trimitere în acțiunea introductivă de instanță, precum și prin ultimul Raport de sinteză IPCC, graficele de mai jos preluate din raport și traduse de Infoclima¹² fiind sugestive în acest sens.

¹² <https://www.infoclima.ro>

Impactul este determinat de schimbările în condiții climatice fizice multiple care sunt din ce în ce mai mult atribuite influenței umane

Impactul schimbărilor climatice

c. Ambițiile modeste pe energie regenerabilă și eficiență energetică, procedura greoaie de integrare a energiei regenerabile în sistemul național de energie, afectează dreptul subsemnaților la un trai decent, dreptul la viață privată și implicit dreptul de proprietate.

- (10) Reiterăm că pe lângă încălcarea efectivă a drepturilor noastre, există un risc imediat și substanțial de afectare în viitor a drepturilor subsemnaților.
- (11) În literatura de specialitate¹³ au fost ridicate întrebări cu privire la acest criteriu- **cerința de iminență**, ajungându-se la concluzia că iminența vizează de fapt **realitatea** riscului. Dacă nu există certitudinea științifică că riscul poate fi evitat, atunci există un "risc imediat", chiar dacă acesta se va materializa pe termen lung. Aceasta este o aplicație practică a principiului precauției, principiu ce guvernează dreptul mediului.

¹³ A se vedea J.M. Emaus, "Subsidiariteit, preventie en voorzorg. Een verklaring van het arrest in de Klimaatzaak aan de hand van drie fundamentele beginselen in het recht onder het EVRM" [Subsidiaritate, prevenire și precauție. O explicație a hotărârii din dosarul climei pe baza a trei principii juridice fundamentale CEDO], AV&S 2019/11 (vol. 2), p. 60 și următoarele.

- (12) În acest sens s-a pronunțat și Curtea Interamericană pentru Drepturile Omului, prin avizul consultativ nr. OC-23/17:

obligatia generală de a asigura dreptul la viață și la integritate personală înseamnă că statele trebuie să acționeze cu diligență pentru a preveni vătămarea acestor drepturi . De asemenea, atunci când interpretează Convenția, așa cum s-a solicitat în această cauză, Curtea trebuie să caute întotdeauna "cea mai bună perspectivă" pentru protecția individului. Prin urmare, Curtea înțelege că statele trebuie să acționeze în conformitate cu principiul precauției pentru a proteja drepturile la viață și la integritate personală în cazurile în care există indicii plauzibile că o activitate ar putea avea ca rezultat daune grave și ireversibile asupra mediului, chiar și în absența unei certitudini științifice. În consecință, statele trebuie să acționeze cu precauția necesară pentru a preveni eventualele daune. Astfel, în contextul protecției dreptului la viață și la integritate personală, Curtea consideră că statele trebuie să acționeze în conformitate cu principiul precauției. Prin urmare, chiar și în absența unei certitudini științifice, acestea trebuie să ia măsuri "eficiente " pentru a preveni daunele grave sau ireversibile.

Extras din Avizul consultativ nr. OC-23/17 emis de Curtea Interamericană pentru drepturile omului solicitat de statul Columbia și traducerea în limba română constituie Anexa 4

- (13) În jurisprudența internațională s-a recunoscut interesul persoanelor fizice de a promova acțiuni în materia schimbărilor climatice, după cum urmează:

- În cauza ***Klimatická žaloba ČR v Czech Republic (Czech Republic, 2022)***, Curtea Municipală din Praga a constatat că "*manifestările negative locale" ale schimbărilor climatice, cum ar fi penuria de apă sau impactul asupra sănătății, pot fi considerate ca o ingerință directă în drepturile reclamantilor. Mai mult, instanța a stabilit că, deși aceste efecte afectează un grup mare de persoane, acest lucru nu exclude afectarea directă a drepturilor unui reclamant individual.(...) ingerința în dreptul la un mediu favorabil în temeiul articolului 35 alineatul (1) din Cartă invocată de toți reclamantii este, de asemenea, imaginabilă. Deși acest drept poate fi invocat în temeiul articolului 41 alineatul (1) din Cartă numai în limitele legii, iar Legea privind clima nu a fost încă adoptată, Curtea Constituțională (hotărârea din 26 ianuarie 2021, Pl. ÚS 22/17, punctul 89) a definit esența dreptului la un mediu favorabil, care este independent de punerea în aplicare a legii, ca fiind o obligație a statului de a proteja împotriva ingerințelor asupra mediului dacă acestea ating un nivel care face imposibilă realizarea nevoilor fundamentale ale vieții umane. Scopul dreptului la un mediu favorabil este acela de a asigura un mediu de o asemenea calitate încât o persoană să poată trăi în el cu demnitate. Nepunerea în aplicare a măsurilor de atenuare și de adaptare poate interfera cu acest scop, deoarece aceste măsuri sunt necesare pentru a proteja viața și sănătatea oamenilor de efectele negative ale schimbărilor climatice.*

- În cauza *Juliana v United States (United States, 2020)*,¹⁴ Curtea de Apel pentru al Nouălea Circuit a trebuit să evalueze dacă reclamanții persoane fizice ar putea introduce o cerere care să vizeze eforturile insuficiente ale guvernului federal al SUA de a reduce emisiile de GES. Curtea a concluzionat că natura generalizată a impactului schimbărilor climatice nu împiedică recunoașterea interesului legitim a acestora.

(14) Concluzionând, nu încapе îndoială că subsemnații am justificat interesul legitim privat pentru formularea prezentului demers judiciar.

B. Interesul public al reclamanților de rd. 2-6

- (15) Așa cum arătam în secțiunea 3.2. pct. 8 din acțiunea introductivă, natura juridică a contenciosului mediului este aceea a unui contencios obiectiv. Specific contenciosului obiectiv este că reclamanții urmăresc să apere un drept obiectiv sau un interes legitim public, în sensul de a verifica dacă a fost adusă o atingere unor drepturi care reprezintă conținutul unei situații juridice cu caracter general și impersonal și dacă s-a adus atingere unei stări de legalitate generală.
- (16) Din coroborarea art. 35 alin. (3) Constituția României cu art. 5 lit. d) din OUG 195/2005 reiese fără echivoc nu doar că reclamanții au dreptul de a se adresa instanței de contencios pentru apărarea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic, indiferent dacă s-a produs sau nu un prejudiciu, dar **au chiar îndatorirea de a face acest lucru.**
- (17) Din această perspectivă, dispoziția restrictivă consacrată de art. 8 alin. 1¹ din Legea nr. 554/2004 trebuie privită nuanțat în situația în care în litigiu se invocă protecția dreptului la un mediu sănătos, legea specială, pentru rațiunile mai sus evocate, introduce o derogare importantă în acest sens. Așa fiind, aserțiunea pârâtului că într-un litigiu grefat pe dreptul mediului este necesar să se dovedească că reclamanții persoane fizice trebuie să aibă un drept sau interes direct susceptibil de a fi vătămat prin actul administrativ atacat nu este fondată, aceasta fiind și orientarea Curții de Apel Cluj, care prin decizia civilă nr. 1195/2019 a reținut că

independent de lezarea unui anumit tip de drept subiectiv și independent dacă se produce vreun prejudiciu, sens în care se poate afirma că și contenciosul administrativ promovat în temeiul art. 5 lit. b) din OUG nr. 195/2005 este un contencios aparent obiectiv chiar dacă nu este în mod direct promovat de o anumită autoritate publică prevăzută ca atare de lege. (...) În alte cuvinte, contenciosul obiectiv presupune o largă deschidere, reliefată prin aceea că, prin intermediul acestuia, se apără o stare de legalitate, ale cărei caracteristici sunt generalitatea și impersonalitatea.

¹⁴ *Juliana v United States* [2020] Court of Appeal for the Ninth Circuit No. 18-36082 SC No 6:15-cv-01517-AA.

Decizia civilă nr. 1195/2019 constituie Anexa 5

- (18) Mai mult, subsemnații am arătat că avem calitatea de victime potențiale, în sensul recunoscut de CtEDO, aspect confirmat și prin declarația dată de Ministrul Mediului Apelor și Pădurilor pe pagina sa de facebook:

*“Raportul experților ONU în domeniul schimbărilor climatice prevede explicit faptul că este nevoie de voință politică comună ca să rescriem scenariul pesimist despre care ne avertizează, pe bună dreptate, specialiștii din Grupul de lucru al IPCC. În consecință trebuie să privim spre viitor deoarece și oamenii de știință recunosc că mai există speranță. Însă **trebuie să acționăm acum în vederea evitării catastrofei climatice**”*

Printscreen-ul de pe pagina de facebook a domnului Tanczos Barna constituie Anexa 6

- (19) Pe cale de consecință, interesul legitim public ce dublează interesul legitim privat este și el dovedit și suficient argumentat în prezenta speță.

2.4. Excepția inadmisibilității petiului 1 se impune a fi respinsă. Solicitarea adresată instanței nu duce la încălcarea principiului separației puterilor în stat

- (1) La secțiunea 3.3. din acțiunea introductivă am detaliat argumentele pentru care excepția inadmisibilității petiului 1 se impune a fi respinsă, întrucât analiza instanței asupra problemelor juridice cu care a fost investită nu duce la încălcarea principiului separației puterilor în stat. Motiv pentru care în această secțiune, vom indica argumente juridice și jurisprudență ce nu au fost prezentate prin cererea introductivă.
- (2) Prin cererea introductivă invocăm atât încălcarea de către pârâți a unor obligații pozitive, cât și a drepturilor omului.
- (3) Nici din perspectiva drepturilor omului, teoria elaborată de pârât privind încălcarea separației puterilor în stat nu are fundament legal.
- (4) Drepturile omului joacă un rol crucial în democrațiile constituționale. Acest rol este legat de însăși originea lor într-un drept la justificare. Ele reprezintă un limbaj al criticii, care îi protejează pe cetățeni de circumstanțe sociale și politice de opresiune nejustificate. Pe cale de consecință, cei care exercită puterea publică într-un mod care restrânge drepturile trebuie să le ofere cetățenilor motive legitime. Și aici intervine rolul judecătorului- trebuie, în conformitate cu normele legale- să

oblige factorii de decizie politică să își justifice alegerile în lumina impactului asupra drepturilor omului. Într-o democrație constituțională, guvernul, atunci când i se cere în instanță să își justifice acțiunile, este obligat legal și formal să facă acest lucru¹⁵.

- (5) În cauza **Urgenda**, statul nu a reușit să ofere o justificare adecvată. Și pentru acest motiv i s-a ordonat să elaboreze o politică diferită, una care să respecte minimul absolut pentru prevenirea schimbărilor climatice periculoase. Funcția sistemului judiciar este tocmai aceasta: să ceară justificarea politicilor care interferează cu drepturile omului. Analiza pe fond a cauzei noastre reprezintă o confirmare a unui sistem funcțional de separare a puterilor.
- (6) Reiterăm că solicităm obligarea părților la intrarea în limitele legii, respectiv adoptarea de măsuri (marja de apreciere cu privire la tipurile de măsuri le aparține) compatibile cu obiectivele climatice asumate prin art. 2 (1) lit. a) din Acordul de la Paris: limitarea încălzirii globale la 1,5 grade Celsius, respectiv 2 grade Celsius.
- (7) Prin hotărârea din data de 26 mai 2021, în cauza **Milieudéfensie et. al. V. Royal Dutch Shell PLC** (RDS), Curtea Districtuală din Haga¹⁶ a hotărât că evaluarea obligației de reducere a emisiilor de GES este în primul rând atribuția instanței:

„Instanța nu este de acord cu argumentul RDS potrivit căruia pretențiile Milieudéfensie et al. implică decizii care depășesc competența generală a instanței. Instanța trebuie să decidă cu privire la pretențiile lui Milieudéfensie et al.30. Aprecierea faptului dacă RDS are sau nu obligația juridică pretinsă și luarea unei decizii cu privire la pretențiile bazate pe aceasta este în mod preponderent o sarcină a instanței.”

- (8) Așa cum am exemplificat deja și prin alte soluții jurisprudențiale (secțiunea 3.3. pct. 7 din cererea introductivă), instanțele naționale, investite cu cauze similare, au decis că nici complexitatea subiectului schimbărilor climatice, nici faptul că acesta face obiectul unui proces de luare a deciziilor politice, nu face ca autoritățile publice să fie imune la controlul judiciar în domeniul acțiunii privind schimbările climatice.
- (9) Pe cale de consecință, excepția invocată este vădit nefondată, sens în care vă solicităm să o respingeți.

2.5. Excepția inadmisibilității parțiale a petitului 3, sub aspectul obligării pârâtului la adoptarea unor planuri privind adaptarea la schimbările climatice, este vădit nefondată, sens în care vă solicităm să o respingeți.

- (1) Pârâtul susține că

¹⁵ <https://verfassungsblog.de/separation-of-powers-in-climate-cases/>

¹⁶ <https://en.milieudéfensie.nl/news/verdict-climate-case-milieudéfensie-shell-26-may-2021-1.pdf>

Excepția inadmisibilității petitelui 3 sub aspectul solicitării reclamantilor de a adopta planuri concrete și coerente cu privire la componenta „adaptare” la schimbările climatice, în vederea atingerii obiectivelor asumate potrivit petitelor 1 și 2 ca urmare a lipsei unei solicitări venite din partea reclamantilor cu privire la acest aspect și implicit, inexistenței unui refuz nejustificat de a soluționa o cerere

- (2) Cu alte cuvinte, pârâtul susține că există un refuz nejustificat doar în ceea ce privește solicitarea reclamantilor privind adoptarea unor planuri coerente și mecanisme de monitorizare în ceea ce privește atenuarea la schimbările climatice. În schimb, nu ar exista o solicitare în ceea ce privește planurile de adaptare la schimbările climatice, motiv pentru care acest petit ar fi parțial inadmisibil.
- (3) Evident ce susține pârâtul este un nonsens, întrucât din întreaga argumentație a cererilor formulate în procedura grațioasă reiese fără echivoc că ne referim atât la lipsa măsurilor de atenuare cât și de adaptare la schimbările climatice.
- Printre strategiile de adaptare se numără și promovarea producerii de energie din surse regenerabile, precum și elaborarea de strategii privind creșterea eficienței energetice.
- (4) Singura utilitate a acestui argument invocat în apărare de către pârât este că poate fi echivalat cu o recunoaștere a refuzului nejustificat.

2.6. Excepția lipsei calității procesuale pasive a persoanelor fizice chemate în judecată nu are niciun suport legal, motiv pentru care se impune respingerea acesteia.

- (1) Pârâtul Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor invocă această excepție, argumentând că persoanele fizice chemate în judecată, la acest moment miniștrii de resort ai Ministerelor chemate în judecată, respectiv domnii miniștri Tanczos Barna, Nicoale-Ionel Ciucă și Virgil Popescu, nu sunt responsabili în mod direct pentru „deficiența instituției” specializate pe mediu. Or, subscrisa avem în vedere că această „răspundere” există și este aplicabilă fiindcă:
- **pârâtul Ministrul Mediului, Apelor și Pădurilor**, potrivit art. 56 alin. 1 lit. c) din Codul Administrativ, „*elaborează și aplică strategia proprie a ministerului, integrată strategiei de dezvoltare economico-socială a Guvernului, precum și politicile și strategiile în domeniile de activitate ale ministerului*”, iar potrivit art. 13 alin. 1 din H.G. nr. 43/2020, asigură conducerea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor;
 - **pârâtul Ministrul Energiei**, potrivit art. 56 alin. 1 lit. c) din Codul Administrativ, „*elaborează și aplică strategia proprie a ministerului, integrată strategiei de dezvoltare economico-socială a Guvernului, precum și politicile și strategiile în domeniile de activitate ale ministerului*”, iar potrivit art. 10 alin. 1 din H.G. nr. 316/2021, asigură conducerea Ministerului Energiei;

- **pârâtul Prim-ministrul României**, potrivit dispozițiilor art. 107 alin. (1) din Constituția României, „conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia”; suplimentar, potrivit art. 1 alin. 2 din H.G. nr. 563/2022 pentru constituirea, organizarea și funcționarea Comitetului interministerial privind schimbările climatice, pârâtul conduce Comitetul care, potrivit art. 3 lit. a) „analizează și propune soluții în vederea asigurării concordanței politicilor din sectoarele care au impact asupra schimbărilor climatice, propuse de ministerele de resort, cu angajamentele luate la nivel național, față de Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite și alte organizații internaționale la care România este parte, și monitorizează progresele înregistrate de instituțiile din România în implementarea acestora”.

- (2) În același sens, într-un sistem de drept similar, în cauza **Notre Affaire à Tous v France, Administrative Court of Paris, 2021**, prin hotărârea din data de 14 octombrie 2021 s-a dispus

În circumstanțele acestui caz, este oportun să se dispună obligarea prim-ministrului și a miniștrilor competenți să ia toate măsurile sectoriale necesare pentru a compensa prejudiciul până la cota necompensată de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul primului buget de carbon, și anume 15 Mt CO₂eq, și sub rezerva ajustării în funcție de datele estimative ale CITEPA cunoscute la 31 ianuarie 2022, care să permită asigurarea unui mecanism de monitorizare a emisiilor de GES.

Extras din Hotărârea Curții Administrative din Paris din data de 14 octombrie 2021 în traducerea în limba română constituie Anexa 7

- (3) Pentru aceste motive, vă solicităm respectuos să respingeți excepția invocată de pârâtă ca neîntemeiată.
- (4) Finalizăm această analiză cu mesajul puternic transmis de Curtea Supremă de Justiție din Columbia în cauza **Future Generations v Colombia, Supreme Court of Colombia, 2018**¹⁷:

¹⁷ <http://climatecasechart.com/non-us-case/future-generation-v-ministry-environment-others/>

„Cea mai mare provocare cu care se confruntă constituționalismul contemporan în materie de mediu constă în realizarea unei salvagădări și protecții efective a naturii, a culturilor și a formelor de viață asociate cu aceasta și a biodiversității, și nu din cauza simplei utilități materiale, genetice sau productive pe care acestea o pot reprezenta pentru ființele umane, ci pentru că, fiind o entitate vie compusă din alte forme multiple de viață și reprezentări culturale, sunt subiecte ale unor drepturi individualizabile, ceea ce face din ele un nou imperativ de protecție și respect integral din partea statelor și a societăților. În sinteză, numai dintr-o atitudine de profund respect și umilință față de natură, față de membrii ei și față de cultura lor, este posibilă o relație corectă și echitabilă cu aceștia, lăsând deoparte orice concept care se limitează la cel pur utilitarist, economic sau științific.

Într-adevăr, natura și mediul reprezintă un element transversal al ordinii constituționale columbiene. Importanța sa constă, desigur, în atenția acordată ființelor umane care o locuiesc și în necesitatea de a avea un mediu sănătos pentru a duce o viață demnă în condiții de bunăstare, dar și în relația cu celelalte organisme vii cu care planeta este împărțită, înțelese ca existențe care merită să fie protejate în sine. Este vorba despre a fi conștienți de interdependența care ne leagă de toate ființele vii de pe Pământ; adică le recunoaștem ca părți integrante ale ecosistemului global - biosfera - și nu pe baza unor categorii normative de dominație, simplă exploatare sau utilitate. (...) Din fericire, la nivel internațional (așa cum s-a văzut în secțiunea 5.11), s-a dezvoltat o nouă abordare juridică numită drepturi bioculturale, a cărei premisă centrală este unitatea și interdependența profundă dintre natură și specia umană și care are drept consecință o nouă înțelegere socio-juridică în care natura și mediul înconjurător trebuie luate în serios.”

Pentru toate considerentele expuse, vă solicităm să respingeți excepțiile invocate ca fiind neîntemeiate.

Cu stimă,

Asociația DECLIC,

Prin av. Roxana Mândruțiu